

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Gospod s Kamna. — Absurdum. — Klerikalizem in mi. — Zborovanja »Saveza hrv. učiteljskih društava«. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati. — Pripravniški tečaj v Idriji.

Gospod s Kamna.

I.

Vprašanje o regulaciji učiteljskih plač je danes predmet, ki razpravljajo o njem poklicani in nepoklicani ljudje. Za nas učitelje je to vprašanje vitalnega pomena. Ako ga kmalu ne rešijo tako, kakor je naša želja in kakor zahteva že neštevlnokrat citirani § 55., je neizogibno, da bodo začeli govoriti o nas: Bil je stan . . .

Nekateri bodo govorili tako z veseljem, t. j. tisti, ki so »zakoniti zastopniki ogromne večine našega ljudstva« — govorili bodo tako z veseljem zato, ker ne bo njih skritim in očitim nameram več na poti tolike kompaktne mase, ki jo tvori danes naše napredno učiteljstvo.

Gospod s Kamna bo med temi veselimi ljudmi, ako ostane dotlej zvest svojemu sedanjemu političkemu verovzgovodu, kar pa ni popolnoma verjetno. Tudi »ona jara mladina, koja danes neomejeno gospoduje v »Učiteljskem Tovarišu« — nikakor ne na korist kranjskemu učiteljstvu« — ve, da se je gospod dvorni svetnik v p. Franc Šuklje že obilokrat prelevil, dokler ni oblekel črne spokorne kute ter postal sobojevnik onega dr. Šušteršiča, ki je — kar dokazujeta zlasti shoda v Škofji Loki in v Cerknici — brez vsakega dvoma največji in najboljši prijatelj slovenskega učiteljstva in šolstva. Ta »jara mladina« ve, da bi ne kazalo nikdar in nikomur sklicevati se na značaj mogočnega gospoda s Kamna, kadar bi bilo treba z zgledi domačih mož ojačevati in ukoreninjati v mladini eno izmed najlepših čednosti — značajnosti! — Ta »jara mladina« ve, kako se izpreminjajo ljudje iz ozirov na lastno korist natančno v tistem trenutku, ko dozori sad in pade sam ob sebi, lep in uživanja vreden, v značajne roke gospodu s Kamna. Ta »jara mladina« ve še marsikaj, toda danes ji ni do tega, da bi oživljala spomine, ki bi le pomnožili spoštovanje do gospoda dvornega svetnika v p. Ta »jara mladina« pa tudi ve, da bi za nobeno ceno ne prodala svojega prepričanja, in četudi bi ga hoteli odkupiti z zlatimi gradovi, desetkrat večjimi od onega na Kamnu!

Toda kakor naj gre učitelju-trpinu pošten kos kruha, da ne omaga in ne preklinja nehvaležne domovine, tako gredo dvornemu svetniku odlikovanja in gradovi — zatorej ne očitamo nikomur ničesar. Vsakemu, kdor kaj ima, privoščimo, naj dolgo v miru in zadovoljstvu uživa darove prijazne sreče. Tako tudi gospodu s Kamna! Zanj in za ugled

slovenske politike bi bilo bolje, da se ni obudil v novo političko življenje, nego da bi mirno počival na lovorih, ki so mu jih posipali na pot njegovi prejšnji prijatelji in čestilci.

Med temi poslednjimi — žal — ni bilo nikoli slovenskega učiteljstva.

Ako se še sedaj gospod s Kamna rad pobaha z obsežno splošno izomiko, koliko večji je bil njegov ponos, ko je stopal še v blesku svoje moči in slave tik ponižnega, stradajočega učiteljstva! Gospod s Kamna tudi dobro ve, kdo je o neki priliki v deželnem zboru kranjskem imenoval ljubljansko učiteljsko — pribežališče grešnikov. In komur je vzor učitelja stari, sicer častiljivi pretepač Ivanetič, ta pač ne sme misliti, da se je kdaj in se bo klanjalo pred njim moderno izobraženo učiteljstvo, če izvzamemo ono redkovrstno četo, ki črpa navdušenje in znanost iz Jakličevega »Slovenskega Učitelja«.

Političkim mrličem, ki jim pa še ni umrla želja po dobičkanosti aktivnosti, pride vsaka prilika prav, da se rehabilitujejo. In glejte! Slovenskim političkim mrtvecem je namignila usoda, naj se poprimejo šolskega vprašanja, da se dvignejo iz prahu pozabnosti in napravijo svoje ime popularno in slavno!

V resnici: »Die Schule ist ein Politikum!« In ko so vrgli dr. Šušteršiča iz dunajskega parlamenta tako slovesno in imenitno, da ga je karikiralo celo strogo klerikalni, sicer pa skrajno umazani »Kikeriki!«, je porabil priliko, ko je bil govor o slovenskem vseučilišču, da je zbral svoje raztresene ude ter se usilil v ospredje slovenske delegacije, dasi je s tem pomaknil slovensko vseučiliško vprašanje daleč nazaj. — In ko ni mogel pozabljenega gospoda s Kamna obuditi v novo slavno življenje niti slavnostni govor pri otvoritvi »Kamniškega doma«, se je lotil v »Slovincu« po lastni izpovedi — težavnega vprašanja, tičočega se zopet — šolstva, oziroma učiteljskih plač.

Dvornemu svetniku v p., ponosnemu gospodu s Kamna, pristojna seveda najlepše, da brije norca iz naših prizadevanj in opravičenih, v zakonu, ki ga je sankcioniralo Njegovo Veličanstvo samo, utemeljenih zahtev. Toda nekaj nas tolaži: njegova mogočna roka ne prijemlje za ušesa samo nas, ki se zbiramo okolo »Učit. Tovariša«, temveč prijemlje za sladke tudi naše klerikalne tovariše, ki so bili z nami vred enih misli in enakih zahtev na znanem impozantnem učiteljskem shodu v Ljubljani dne 8. aprila 1903. Kako ga zahvalijo za to junaški Slomškarji, nam ostane najbrže večna

tajnost. Ali to je postranska stvar! Glavno je, da smo takrat ko smo tako jasno in odločno kot še nikoli prej zahtevali kruha, tečnega, poštenega kruha in plačila svojemu poštemu delu, upirajoč se na humaniteto in zakon, na izpričane uspehe svojih naporov, kažoč na silno, neznosno bedo, ki vlada zlasti po učiteljskih — liberalnih in klerikalnih — rodovinah, po mnenju gospoda dvornega svetnika grešili proti modri francoski prislovcici: »Qui trop embrasse, mal étreint.« (Kdor preveč objema, slabo objame.) Gotovo! Toda ta prislovica velja samo za ljudskošolsko učiteljstvo. Profesor Šuklje je smel preveč objemati — zato je objel najprej deželnega in državnega poslanca ter končno dvornega svetnika. Priznati moramo, da niso bile njegove zahteve preskromne, takisto je treba verjeti vladno-liberalno-klerikalnemu spokorniku, da so naše zahteve pretirane. Saj zahteva trpin vedno preveč, kadar hoče kruha, da v težkih in dragih časih ne pocepa kot nema žival pod silo vedno rastočih bremen dela in odgovornosti.

Dolgoveznosti njegovih člankov, priobčenih v »Slovenču«, je prikladna druga francoska prislovica: »Qui bavarde beaucoup, dit peu«. (Kdor mnogo klepeče, pove malo.) S tem rekom odkritosrčnega Francoza smo sicer silno grešili proti dostojnosti, ki jo je preprosti učitelj dolžan nasproti dvornemu svetniku, zlasti še, če je ta dvorni svetnik obenem gospod na Kamnu. Vendar nam bodo čitatelji verjeli, da se z besedičenjem o ubožtvu odvetnika na kmetih, ki govori o njem gospod s Kamna v III. »Slovenčevem« članku, ni posrečil dokaz o absolutni nemožnosti zmagovanja življenskih zahtev in potreb. Radi priznavamo, da je dobil Šukljjetov »politiški sotrudnik« s tem člankom zaslužen lekcijo za svoj brezmiseln nasvet, ki ga je v razočaranje vseh tistih, ki so imeli vero v »Katoliškem domu« dne 19. aprila t. l. Toda zaradi te predrznosti bo že dr. Šusteršič sam obračunal s svojim rivalom! —

Mi se hočemo danes poslužiti natančno Šukljjetovega primera, samo da vzamemo namesto odvetnika učitelja in namesto 5000 K čistega letnega dohodka — kakor je med nami v večini — 1200 K. Torej: Vzemimo n. pr. učitelja na kmetih, kateremu se je po njegovi pošteni davčni izpovedi prisodilo 1200 K čistega letnega dohodka. Niti on niti žena nimata zasebnega premoženja, z golim svojim zaslužkom mu je rediti večjo obitelj. Recimo, da ima vsega skupaj petero otrok, tri sinove in dve dekleti. Najstarejši sin naj poseti kako vseučilišče, ostala dvojica fantov naj pohaja srednjo šolo v glavnem mestu, in tudi izmed hčerá je ena že v toliko odrasla, da jo je oče dal na učiteljišče. Eno deklico ima še doma, ona se šola na domači ljudski šoli. —

Ali imamo kakšnega takega odvetnika, nam ni znano.

Znano nam pa je, da imamo take učitelje. In sedaj nam naj pove gospod s Kamna, kako je tako življenje, in naj nam pove, ali ne živi bolje in brezskrbneje nego tak učitelj — dvornega svetnika Šukljjeta pes, ako ima katerega na Kamnu?

Oče, ki ob takih dohodkih tako vzgaja svojo deco, je vreden občudovanja, in do besnosti ga mora razkačiti upokojenega državnega uradnika V. činovnega reda očitke, da je pretirana njegova zahteva, zahteva namreč, da se mu nakažejo prejemki XI.—IX. plačilne vrste!

Človek, ki ima take očitke na jeziku, ima kamen v prsih, četudi se sveti na njih še tako visoka odlika!

Morebiti je pa gospod s Kamna mnenja, da ni treba učitelju šolati svojih otrok. Saj smo tudi že čuli iz poslančevih ust, da ni treba, da bi bili vsi učiteljevi otroci gospodje, dosti je, če se izučé — za črevljarje!

Absurdum.

III.

Hude so besede, ki smo jih izrekli, a narekoval nam jih je naš obupni položaj. Molčali smo dolgo, trpeli in stradali — a nihče se ni zmenil za nas. Sedaj govorimo — med nami naj bo jasno, da nam nihče ne bo očital: »Poznali nismo vašega položaja niti vašega mnenja.«

Naše besede veljajo vsem onim, ki nam režejo kruh, pa nam ga ne dajo, naše besede veljajo tudi onim, ki nas nadzorujejo, ki pazijo kakor čuvaj na meji, da izvršimo vse, kar so ukazali na Dunaju ali v Ljubljani.

Rekli smo že, da se nihče ne zmeni za § 55, — in še enkrat vprašamo: Ali ni nikogar, nobene oblasti, ki bi prisilila merodajne faktorje, da izvedejo ta paragraf? — Zakaj nam pa vi ducate in ducate paragrafov vedno kličete v spomin in zahtevate strogo izvršitev? — Ali ni to po znanem receptu: sam piti vino, a drugim pa priporočati vodo. Od nas vse — od vas ničesar!« Kadar prosimo in moledujemo za izboljšanje svojega uprav pasjega stanja, se izgovarjajo drug na drugega, naša ljuba učna uprava pa na vse, češ: »Ne da se nič storiti!« — Tako rešujejo naše prošnje!

Liberalci in klerikalci so med seboj v večnem boju — vlada jih gleda, mi pa trpimo. Naši pameti je popolnoma nerazumljivo, kako morejo »višji oziri« zahtevati, da trpi pomanjkanje ves stan; bolj umevno in bolj logično bi bilo, da bi »višji oziri« zahtevali, da učiteljstvo ne trpi pomanjkanja! Ali — src nimajo!

Rekli smo že, da ni še noben učni minister zahteval kredita za ljudske šole. Da se nikomur ne zgodi krivica, pristavljamo, da se doslej tudi nobeden naš poslanec te ali one stranke ni v parlamentu oglasil, zahtevajoč toliko in toliko odstotkov prispevkov v pokritje deželnih šolskih potrebščin. Po shodih pravijo: Dežela je ubožna, država naj prispeva, a na Dunaju o priliki debate o učnem etatu pa — molče. — Src nimajo! Gospodje poslanci vseh strank, kje ste takrat, kadar zahteva učna uprava svoj budget? Država je dolžna prispevati k deželnim stroškom, če jih ne zmore dežela. Uzurpirala si je na eni strani pravico najvišjega nadzorstva nad ljudskim šolstvom — na drugi strani pa? — Tu stojimo pred dejstvom, da ima eden same pravice, a nobenih dolžnosti. To bije vsaki morali v obraz! Kjer pravice — tam dolžnosti; a naša učna uprava teh nima, če nemara ne smatra svojih famoznih preosnov učnega reda kot dolžnost!«

Mnogo nam sili še v pero, kar imamo nasloviti na visoko učno upravo, a za sedaj dovolj! Izjavljamo pa očitno, da so minuli časi, ko so klicali ljudje: »Kako sladko je umreti za domovino!«

Mi trdimo, da je slajše za domovino živeti — nego umreti! Ali ni tako, gospoda pri zeleni mizi, ki porabljate samo za fine smodke več, nego ima učitelj plače? Mi nočemo umreti, mi hočemo živeti, a živeti kakor ljudje ne kot psi!

In sedaj si oglejmo zopet vaše nameravane reforme šolskega in učnega reda.

5. točka se glasi: »Pismene izdelke učencev — nele domače, temveč tudi šolske — je vestno popravljati.« — Ta točka nas nehote spominja župnika, ki je — bilo je za Francozov l. 1801 — zopet enkrat čez leta in leta zapustil svoje ovčice ter ves zasopljen prišel v Kamnik. Dospevši v gostilnico, kjer je bilo mnogo gostov, zakliče: »Gospoda, nekaj novega: Francoz je vzel Mailand.« Zmagovito je gledal okolo sebe. Njegove besede so povzročile obče strmenje, potem muzanje in končno homeričen smeh. — »Zakaj se smejete, saj ga je res!« To rekši, privleče iz žepa star časnik. »Tu notri stoj!« — »Da, stoji,« se oglasi nekdo, ki se je prvi nehal smejati, »tam stoji, in tudi res je: Francoz je vzel Mailand, a pred štirimi leti — prezrli ste datum; bili niste a jour z dnevnimi dogodki.«

Mož ni bil a jour z dnevnimi dogodki, a naša učna uprava je še veliko manj a jour. Ali ta uprava spi? Kakor pekoča ironija se nam dozdeva ona točka. Sedaj, ko smo osiveli ob takem delu, sedaj, ko jih je na stotine, izpolnujoč to točko, že leglo v hladen grob, sedaj, ko noč in dan popravljamo naloge šolske in domače, da nam prsti škripljejo, sedaj pa pride učno ministrstvo in pravi: »Popravljajte pismene izdelke!«

Absurdum!

To je tako absurdno kakor že citirana zahteva, da »mora« učiteljstvo »prostovoljno« sodelovati pri ustanovitvi šolarskih kuhinj . . . in imeti nadzorstvo. Za Bogal! Gospoda, vi niste a jour, kakor ni bil oni župnik iz hribov; razlika med vami je le ta, da je oni zastal za 4, vi pa za celo vrsto let. — Vi niste a jour, Mailand je vzel Francoz!

Vi, gospoda tam gori, ne veste da popravljamo naloge, ne veste, da je vse šolarske kuhinje ustanovilo učiteljstvo, ki šolarskih kuhinj ne nadzoruje samo brezplačno, ampak jih tudi vodi, soproge učiteljev jih oskrbujejo prostovoljno. Niste a jour. Kje ste, kadar učitelj v prid šol. kuhinji pobira živil po vaseh, prireja veselice in koncerte, sodeluje in se muči za lačno deco? In vi tega ne veste! Kdo krivi svoj hrbet, kdo berači že leta in leta — za lačno deco? Kdo pobira poleg prispevkov tudi marsikatero grenko, ki je naslovljena na Vas, a jo spravi, ker je istinita, in je spravi, ker noče oškodovati lačne dece?! Gospoda, vi ste spali spanje Trnjulčice! Francoz je vzel Mailand! — Vaša nameravana odredba 4. in 5. je jako interesantna in poučljiva. Prvi hip nam je šinil lahek smeh preko usten, ko smo čitali, kaj nameravate. A ta smeh se je izpremenil v zaničljiv grohot. — Vaša nameravana izpremema priča, da niste a jour, da ne veste, kaj se že leta in leta godi pri ljudskem šolstvu, da se sploh že leta in leta ne brigade za ljudsko šolstvo, temmanj za učiteljstvo. — **In to boli — jako, jako boli!** —

Vi ne veste, kar ve vsak šolarček, potem se pa razkačite in pravite: Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht findet folgendes anzuordnen — . . . In sedaj pridejo ukaz!

Mon dieu! — Francoz je že zdavnaj vzel Mailand. — Če boste pa tako pazno sledili pojavom na ljudskošolskem polju, potem ga bo vzel še enkrat in še kaj drugega povrhl!

Kaki občutki nas morajo obdajati, ko vidimo, kako »očetovsko« skrbite za nas, ko vidimo, da niti najmanjši pojav, najmanjše naše požrtvovalno delovanje ne uide vašim

paznim očesom! O, župnik iz kamniških hribov, ti si bil s svojo novico še prerok; ti so pa prespali leta in leta, niso a jour, Francoz je vzel Mailand!

Klerikalizem in mi.

O ničemer toliko ne govore, ne pišejo in ne razpravljajo nego o klerikalizmu in klerikalcih. Nimamo le klerikalnih šol, klerikalnih poslancev in klerikalnih časnikov, imamo tudi klerikalna društva, klerikalne gostilnice, klerikalne trgovce, obrtnike, klerikalne može in žene, klerikalne fante in dekleta in v bližnji bodočnosti dobimo menda tudi klerikalne otroke. Človek ni deset minut v družbi, in že pade beseda »klerikalce« — in to nele v družbi olikanih, marveč tudi po kmetih med preprostimi kmeti. A to ni le pri nas na Slovenskem in v Avstriji, ne, to je povsod v vseh državah Evrope. Smelo trdimo, da se je klerikalizem vgnezdil v vse sloje človeštva, da je klerikalizem postal vprašanje, ki se bavijo z njim vsi sloji.

Treba je torej, da si to sicer že staro kužno bolezen ogledamo malo bolj natanko, saj ni morebiti za nikogar tako velike važnosti kakor baš za nas učitelje kakršnekoli narodnosti. Klerikalizem je predvsem mednaroden — brezdomovinski; on je doma povsod, njegova domovina je vesoljni svet. Oblečen je v razne toalete: frak, kuto, sovtano, mantilo; pa tudi kmetiški robec in irhaste hlače mu dobro služijo. Zato ga najdeš povsod: med prelati, med dvorniki, med menihi, med meščani in med kmeti.

Drži se vseh stanov kakor kolera, kadar se pojavi. Loti se državnikov, ministrov, uradnikov, zdravnikov, advokatov, učiteljev, rokodelcev, poljedelcev in dr. Govori vse jezike in privadi se vsem jezikom. Tudi je brezspolen; loti se moških in ženskih, naj so to že posvetne gospe ali nune, kmetice ali pa cigararice. Klerikalizem ne dela razločka ne med narodi ne med stanovi ne med spoli.

Glavni njegov smoter je: neomejena duhovska oblast — v vseh duhovskih in posvetnih zadevah, torej nele v cerkvi, marveč tudi v raznih zbornicah, društvih, v šoli, v družini, sploh povsod, kjer kaj živi. — Stremljenje po tej oblasti je jedro klerikalizma, in kdor to stremljenje podpira, ta je klerikalce. Kakor pa ne dela klerikalizem razločka med ljudmi, takisto ga ne dela med sredstvi, ki hoče z njimi dognati svoj smoter. Njemu je vse prav: sv. R. T., izpoved, zakramenti, izpovednica, prižnica, časniki, državni in deželni zbori, volitve, uboštvo in bogastvo; duševne in telesne slabosti ljudi, družinske tajnosti, sploh vse, kar je porabnega. Ali se to tudi ujema z moralno, mu je enako, zakaj namen posvečuje sredstva.

V sredstvih ni prav nič izbirčen; če ne dožene izlepa, poizkusi izgrda; ako pri tem enega človeka, ali pa več ljudi moralno ali pa gmotno uniči, mu je enako. Drži se načela: Kdor ni z mano, je proti meni, tega uničim na ta ali drugi način!

Temu dokaz so obile tožbe zaradi častikraje in ustanavljanje konsumnih društev; prve — častikraje — provzročajo moralno smrt nasprotnika, druga — konsumna društva — pa — gmotno smrt.

Pri sredstvih igrajo jako veliko in važno ulogo: laž obrekovanje, osebni napadi, podtikanje slabih namenov, zavijanje resnice, sarkazem, ironija in končno zasmeh.

Vera in morala ste izključeni. Bodi veren ali ne, to je enako, samo da podpiraš na kakršenkoli način stremljenje klerikalcev. O morali ali o socialnem kreditu se niti ne govori, ker to ovira delovanje klerikalca; zato klerikalcu tudi tega ni treba, kadar gre za njegovo stranko. — Toliko o sredstvih; o delovanju te smrtonosne kuge izpregovorimo v prihodnje.

(Dalje.)

Zborovanja „Saveza hrv. učiteljskih društava“.

Učiteljski parlament naših bratskih tovarišev na Hrvatskem je zboroval v dneh 5., 6. in 7. julija v Zagrebu. Čez 600 učiteljev in učiteljic se je zbralo te dni v metropoli Hrvaške iz vseh krajev svoje domovine. Prisostvovali pa so zborovanju tudi deželna nadzornika Stipetić in Cuvaj, županijski (okrajni) šolski nadzorniki Maričić, Vladislavljević, Prejac in Andres.*) Društvo srednješolskih profesorjev so zastopali profesorji: dr. Golik, Mohr, dr. Bosanac in Purić. Srbsko učiteljstvo je zastopal Arsenov iz Belega grada, Sarajevsko učiteljske Stipanović, našo »Zavezo« pa Ig. Šijanec iz Gornjega grada.

Prvi dan, t. j. 5. julija, se je vršila konferencija delegatov posameznih, v »Savezu« združenih učiteljskih društev.

Drugi dan je bila izvanredna občna skupščina, a tretji dan pa 19. glavna skupščina »Saveza«.

Izvanredna občna skupščina.

Predsednik »Saveza«, Stjepan Basariček, otvori skupščino, ki se je sestala v veliki dvorani učiteljskega doma, v daljšem nagovoru poda nekaj splošnih opomb. Priobčimo naj nekaj markantnejših stavkov iz Basaričkovega govora!

Uspeh dela je v najožji zvezi s svobodo delavca. To velja zlasti o duševnem delu, posebno o delu učitelja, ki ima nalogo, da poda duhu učenčevemu pečat svojega duha, ali da ga vzgoji tako, da bo »njegova slika i prilika«. Ako ni torej učitelj svoboden, tedaj ne more vzgajati svobodnih ljudi, ampak puste sužnje, kakor je tudi on sam!**)

Brez svobode ni veselja v delu, a kjer tega ni, tam tudi o pravem uspehu ne more biti govora. »Veselo srce kudlju prede«, veli narodna prislovica. O veselju pa ne more biti govora pri poslu, ki ga opravlja človek pod silo, ali po odredbah, zaradi katerih ne samo, da ne more, nego tudi

*) Ali veste, koliko nadzornikov se udeležuje zborovanj naše »Zaveze«? — 0!

Uredn.

**) To je čista in gola resnica! Čislani g. prof. Basariček bi moral priti k nam, da pouči nekatere gospode, kaj je učitelju svoboda in kaj je še učitelj, ako nima svobode. Zlasti po zaslugi ljubljanskega nadzornika so začeli pri nas kovati spone formalizma in avtomatstva, ki prete vanje vkovati vsak svobodni duševni polet, vsako samostojnost, vsako svobodno delujočo in ustvarjajočo duševno silo, ki so ji priznali in odkazali prvenstvo izmed vseh vzgojnih disciplin vsi veliki pedagogi svetovnega imena! — Takozvani formulirani stavki, ki so sedaj pri nas v modi in ki kažejo tesno obzorje, in malenkostno naziranje veljavnih ljudi, ubijajo učiteljevo individualnost: po njih ne poda nikoli učitelj duhu učenčevemu pečata svojega duha in nikoli ga ne vzgoji tako da bo »njegova slika i prilika.« Taka vzgoja je dresura, in sramotno je, da je kaj takega pri nas mogoče!

Uredn.

ne sme misliti. Sužnji pri delu ne pevajo, a če pevajo, tedaj ne pevajo veselih pesmi, nego žalostinke!

Svoboda pri delu povzdigne tudi ugled delavca! Sužnja nihče ne spoštuje, nego ga samo ceni kot stroj ali stvar, ki ga v delu vodi tuji um in tuja volja. Nikomur pa pri delovanju ni toliko potreben ugled, kakor učitelju! . . .

Da pa učitelj more biti svoboden in zraven tega zadovoljen in ugleden človek, mu je potreba v prvi vrsti dostojne plače. Koga preganja beda in nevolja tako, da mora noč in dan razmišljati, kako naj zamenja kraj s krajem in svojo deco prehrani in preskrbi, ta ne more biti veselega srca. Dušo njegovo pritiskajo črne brige, ter jo tlačijo k tlom in ji ne dopušča jo, da si oddahne in poleti svobodneje.

Toda ni zadosti, da se učitelj reši samo materialne bede, ampak je potrebno, da se mu da tak položaj, po katerem se povzdigne njegov ugled med narodom in se on naredi neodvisnega od nepoklicanih faktorjev. Ljudska šola ne služi dandanes samo interesom poedincev, pa tudi ne interesom samo tiste občine, v kateri je, nego interesom celokupne domovine. V nji vlada, in je tudi potreba, da vlada, ena ideja, ki ji je naloga, da se vsi sinovi domovine navdušujejo duha narodnega edinstva in čistega rodoljubja.**)

Ko je omenjal govornik, kako so se vsi ljudski zastopniki v saboru v zadnjem zasedanju zavzemali za učiteljstvo, je zadonelo po dvorani: »Živio hrvaški sabor! Živeli rodoljubni narodni zastopniki!«

Ko je načelnik še govoril o dosedanji edinosti med hrvaškim učiteljstvom in razpravljal o nekih novejših pojavih, ki stremijo za tem, da se ta edinstvo ruši — je zaključil svoj nagovor s klicem: »Živjelo hrvatsko pučko učiteljstvo! Živjela lijepa naša domovina!«

(Dalje.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. Okrajna učiteljska skupščina. (Konec.) Predsednik naznani, da s prihodnjim šolskim letom stopi najbrž v veljavnost novi šolski in učni red, ki prepušča ureditev šolskih počitnic deželnemu šolskemu svetu. Takrat bo dana prilika nanovo urediti tudi počitnice po ljudskih šolah.

Četrta resolucija: »Vsak voditelj imej suplenta!«

Predsednik omenja, da je v sedanjih razmerah res voditelju nemogoče ustrezati vsem svojim službenim poslom.**)

Petrazrednice z 10 in osemrazrednice s 16 razredi kažejo na nenormalne razmere. V Ljubljani so šole s preveč razredi in še iste ob periferiji mesta. Frančiškanska fara, ki je v sredi mesta, nima nobene šole, istotako ne stolna, šent-peterska pa z nameravanimi novimi kar pet. Zida naj se

*) Vse te zlate besede naj dobro premislijo vsi tisti, ki vladajo naše ljudsko šolstvo. Kdor ni takih nazorov in kdor ni dovzeten zanje — ta nima najmanjše sposobnosti, da bi odločeval v šolskih vprašanjih!

Uredn.

**) Posebno v Ljubljani, ko nekdo vedno preži na učiteljstvo pred durmi in na cesti ter mu je največje veselje, če more temu ali onemu izposlovati na višjem mestu grajo ali ukor.

Uredn.

več šol z manj razredi. Voditelj bo imel lahko pregled in ne bo samo vodja.

Resolucija se soglasno sprejme.

Peta resolucija zaradi kvalifikacij učiteljstva po literarni delavnosti, uspehov na različnih poljih, gmotnih razmer in dobre volje posameznikov se ne sprejme, ker je po mnenju predsednika to bolj interna stvar,* pač pa šesta: »Na dopoldan naj se prenese kar največ učnih ur, popoldan bodi pa prost.«

Nadučitelj Črnagoj dostavi, da je z višjim dovoljenjem uvedel na svoji šoli na Barju na imenovani način pouk ter da je tako zanj, da si drugačnega nikakor ne želi. Otroci so veliko poslušnejši, izpade čakanje od dopoldanskega na popoldanski pouk in izogne se poleti neznosni vročini.

Sedma resolucija: »Hospitacije naj bodo prostovoljne«, osma: »Radovoljke naj bodo za uspehe same odgovorne« in deveta: »V Ljubljani se ustanovi po ena slovenska deška in dekliška meščanska šola, kateri pa vzdržuj dežela, kakor bo v Postojni,« se sprejmo.

O tem »Ali naj se uvedejo konference staršev in učiteljev in kako naj se iste vrše?« poroča učitelj Jak. Pretnar.

Konferenca se z veliko večino izreče zoper take konference, kar predsednik jako obžaluje.**)

»O podrobnem učnem načrtu za petje na ljubljanskih osemrazrednicah« poroča učitelj Jos. Pavčič:

Za podrobni načrt učni treba je več časa kot samo dva meseca. Podaja samo nekako podlago, na kateri bi se izdelal podrobni učni načrt.

Učitelj Likar poseže vmes, češ, da je za preosnovo petja treba najmanj časa enega leta in mnogo izkušenj. Tudi ni za to, da bi se petje po notah začelo že s 5. razredom, temuč naj se začne šele s 6. letom.

Njegovega predloga konferenca ne odobri, pač pa poročevalčev referat, s katerim se petje po notah začne že s 5. razredom.

O predmetu »Pismeno seštevanje v 3., 4. in 5. razredu« poročata učiteljica Milica Prosenc in Fr. Gale. Zadnji stavi predlog: »V 3. in 4. razredu seštevaj tako, da sumando glasno prištevaš, v 5. pa ga izpuščaš, t. j. v 3. in 4. razredu $7 + 2 = 9 + 3 = 12$ v petem pa 7. 9. 12.

Ravnatelj Črnivec je nasprotnega mnenja. Ljudska šola nima naloge izvajati nikakih hitrih, a površnih računarjev, ampak vzgajati mora temeljite računarje. Kdor se hoče v hitrem seštevanju izuriti, ga bo izurila že v praktičnem življenju potreba sama. V ljudski šoli naj se torej sumand vedno glasno prišteva.

Sploh je zoper vsako novotarijo, ki ni nič drugega, kot neka nova okova. Stavi za to predlog: »Učitelju se pusti na prosto voljo, je li učencem sumand prištevati ali izpuščati.«

Predlog učitelja Galeta konferenca soglasno zavrne.

»O pismenem odštevanju v 3. in 4. razredu« poroča učitelj Wider. Po njegovem predlogu naj bi se odštevalo: od 5 do $8 = 3$. O tem se otvori debata, katere se

*) Če je nadzornik objektiven, je ta resolucija nepotrebna, če pa isti sodi učiteljstvo po svojem duševnem razpoloženju, je pa potrebna. Uredn.

***) Učiteljstvo v principu ni zoper take konference, ne mara jih pa samo zaradi tega ne, ker bi kakor hospitacije dobile pod sedanjimi razmerami takoj uradno lice. Uredn.

udeležu nadučitelj Črnagoj, učitelja Pretnar in Likar ter vodja gluhonemnice Primožič. Ravnatelj Črnivec pritrjuje Likarju, naj ostane pri stari metodi: $5 + 3 = 8$, češ, tako odštevajo na gimnaziji, na realki, v slovenskem in nemškem jeziku. Ako bi v tem kako novotarijo uvedli, jo gotovo imenovani zavodi ne sprejmejo in če ni povsod isto, nima nikakega pomena.

Predlog ravnatelja Črnivca in učitelja Likarja konferenca soglasno sprejme.

Poročilo učitelja Bernota »O enotni slovniški terminologiji in definicijah besednih plemen ter stavkovih členov« konferenca z odobrenjem vzame na znanje.

S to točko so končana poročila, za katera predsednik referente toplo zahvali.

Izbor uč. knjig in beril za leto 1904/5. Sprejmo se nasvetovane knjige. O tej stvari bo c. kr. mestni šolski svet podal posebno poročilo c. kr. deželnem šolskem svetu.

Predsednik graja, da so na šolah iste kategorije uvedene različne učne knjige, kar je proti obstoječim zakonitim določilom.

Voditelji naj se tekom leta sporazumejo ter uvedejo naj se po vseh istovrstnih šolah s prihodnjim šolskim letom enake knjige.

Zdaj poroča knjižični načelnik nadučitelj Dimnik.

Poročilo in nasveti se odobre, za pregledovalca računa pa imenuje predsednik učitelja Gärtnerja in Marolta, ki izjavi, da je račun popolnoma v redu.

Nato se izvolijo trije člani knjižničnega odbora za upravno dobo 1904/5, in sicer gg. Dimnik Jakob, Furlan Jakob, Sadar Vendelin. V stalni odbor so bili izvoljeni gg. Režek Juraj, Gabršek Franc, Marout Marija in Likar Janko.

16. točka »Samostalni predlogi« odpade, ker ni nobenega.

Predsednik sklene konferencijo tako-le:

Slišali ste iz ust poročevalca Dimnika, koliko je napredovalo ljubljansko šolstvo zadnjih 35 let, odkar je v veljavi novi šolski zakon, v deželnem stolnem mestu. A ne samo v Ljubljani, tudi na kmetih, ne samo pri nas, ampak po vsi širni Avstriji napreduje šolstvo, tako da lahko rečemo o njem s slovenskim pesnikom: »En zarod vstaja — preroben ves nov!« Kjer se zbira učiteljstvo, se z veseljem in navdušenjem spominja tistega, ki je z novim šolskim zakonom dal šolstvu novo podstavo, tistega, ki je glavni zaščitnik šolstva, to je našega presvetlega cesarja, ki mu na čast zakličimo 3 krat »Slava!«

Učiteljstvo se patrijotično odzove predsednikovemu pozivu in sklepom navdušeno zapoje cesarsko pesem.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Postojnsko učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor dne 2. avgusta t. l. v Št. Petru, in sicer letos zadnjič v počitnicah. Po novih pravilih bomo poslej zborovali med šolskim letom, kar bo gotovo mnogo priličneje, zakaj precej tovarišev in tovarišic, ki smo jih pričakovali, ni bilo navzočih: prvih ne, ker so morali uprav isti dan obleči cesarsko suktnjo, druge pa so že odšle k svojim staršem na veselo počitke. Vzlic temu se je nas zbralo 22 pravih članov ter 3 učiteljske soproge in 1 učiteljica iz logaškega okraja kot gostje. Naš častni član in ustanovitelj društva gospod

J. Dimnik, nadučitelj v Ljubljani, pa nas je prav presrečno pozdravil brzozavnim potom, za kar se mu je društvo istim potom zahvalilo ter mu obenem čestitalo k njegovemu 25letnemu službenemu jubileju. — Točno ob 10. uri dop. otvori društveni predsednik g. D. Česnik zborovanje, presrečno pozdravi vse navzočnike, zlasti vrle Vipavce, ki se niso strašili daljnje poti in stroškov, se spomni umrlega člana g. Fr. Grosa, bivšega učitelja v Matenji vasi in g. R. Šebra, tiskarja v Postojni, ki je bil ves čas društvenega obstanka njega podporni član. Nadalje bodri tovariše k vztrajnemu in vestnemu izpolnjevanju svojih dolžnosti, ker le na ta način bomo resnično svobodni in svobodna bo tudi naša ljubljanka — šola. Nato podeli besedo tajniku g. R. Horvatu. Iz njegovega poročila doznavamo, da je imelo naše društvo 3 častne, 63 rednih in 5 podpornih članov. Zborovanji sta bili — kakor na Kranjskem sploh tudi drugače ni mogoče — le dve, to je 1 redni in 1 izredni občni zbor, poleg tega je pa imel odbor še 4 seje. Po odborovi inicijativi se je sestavil v Postojni posebni pripravljalni odbor, ki je imel nalogo skrbeti za dostojen sprejem skupščinarjev »Zaveze« v Postojni. Ta odbor je častno izvršil svojo nalogo, zato se istemu izreka za njegov veliki trud najtopleja zahvala in priznanje. V tem letu so se dalje izvolili za naš šol. okraj štirje poverjeniki za »Zavezine« liste; ti gg. so Horvat, Juvanec, Skala in gdč. B. Bizail. Sklenilo se je, da pri prihodnjem občnem zboru poročajo o svojem delovanju. G. Horvat se je mogel že zdaj pohvaliti, da je pridobil 4 učiteljice kot nove naročnice »U. Tov.« Le tako naprej, zlasti poverjeniki v večjih krajih, da se pridobijo za naročnike tudi neučitelji,* po znanem pregovoru: kamen do kamena . . . Poročilo tajnikovo se je odobruje vzelo na znanje. — Za njim poroča blagajnik g. A. Skala o denarnem stanju našega društva. Iz njegovega poročila doznavamo, da je to stanje jako ugodno, zato se sklene, takoj naročiti prav lep nagrobni spomenik rajnkemu g. Grosu. Blagajnikovo poročilo se potem po pregledu in potrditvi računov s pohvalo odobri.

Na to je sledila najzanimivejša točka dnevnega reda: referat nadučitelja R. Horvata »O risanju po naravi v ljudski šoli«. Njegovo skrbno sestavljeno, obširno poročilo je jako ugajalo in so se končno sprejele naslednje teze, ki pa veljajo le za šole s šestletnim obiskom: 1.) risanje po naravi se uvede v ljudske šole; 2.) otroci se vadijo risati po naravi take predmete, ki so ploščnati in se morejo pritrditi obesiti ali postaviti ob šolsko tablo, da jih obenem vsi otroci enake opažujejo; 3.) okroglasta ali valjasta telesa se rišejo v prerezu; 4.) predmeti, ki jih je možno le s perspektivo dobro narisati, naj se rišejo v najvišjem oddelku, ozir. razredu, toda le na takih šolah, kjer sta odločeni za ris. najmanj po 2 uri na teden in 5.) se prebarvajo prav tako v najvišjem oddelku razne cvetice, listi in sadje z barvastimi svinčniki. Učitelj naj večinoma ne predrisava na tablo, ampak dobro obravnavaj dotični predmet in otroci naj ga potem rišejo najprej na makulturni papir. Da se pa zadosti staremu a resničnemu pregovoru: srednja pot — najboljša pot, naj se tudi poslej vadi risati razne meandre, ornamente in okraske, in sicer to s praktičnega ter estetiškega stališča. Pri tem pa omenjamo neke prav umestne opomnje tovariša D. Česnika, ki je rekel takole: »Varujmo se vsakega prenačlenja in pretiravanja pri tej izpremambi — namreč v risanju po naravi — da se ne zgodi tako kakor pri pokončni pisavi. Tudi ta se je v začetku prav dobro sponašala, ker so se učitelji zanjo zavzemali in jo vadili z vso vnemo. Ko pa je minil prvi »ogjenj«, so se pokazali veliki nedostatki te pisave. Varujmo se pa zlasti prevelikega pripravljanja za risanje po naravi, da ne zanemarimo s tem priprave za druge mnogo bolj važne in potrebne učne predmete.« Previdnost je torej priporočal naš tovariš in z zadoščanjem konstatujem, da se je v tem slučaju ravnala tudi naša višja šolska oblast po ravnokar navedenem nasvetu, zakaj da se preizkusi nova učna pot v risarskem pouku, ni kratkomalo zaukazala vsem učiteljem tako poučevati, temveč nadzorniki so izbrali neka-

* To bi bilo jako želeto. Le iz našega glasila bodo čuli naši prijatelji pravi in resnični glas o naših težnjah in bojih! Uredn.

tere boljše risarje-učitelje, ki bodo v prihodnjem šolskem letu preizkušali to metodo ter o svojih poizkusih in opazovanjih poročali koncem leta.

Pri točki »volitve« se je izvolil per acclamationem dosedanji odbor, le namesto iz okraja odišlega nadučitelja g. A. Korbarja smo izvoli g. F. Mercino.

Novi odbor se je po občnem zboru takoj konstituiral ter obstoji iz naslednjih gg.: Drag. Česnik, predsednik, F. Mercina, podpredsednik, R. Horvat, tajnik, gdč. M. Dovgan, tajnik »a namestnica, A. Skala, blagajnik, F. Juvanec, pevodja in F. Verbič, njegov namestnik. — Končno sta bila sprejeta še dva samostalna nasveta: 1.) odbor deluj na to, da se zakonito uvedejo dvomesečne počitnice, ki naj bi trajale od 15. julija do 15. septembra in 2.) v vročih poletnih dneh prenesi se ves pouk na dopoldne. Oba nasveta sta se utemeljevala s tem, da bi bila taka izprememba v korist šolstvu in učiteljstvu.

S tem je bil končan obširni dnevni red, in predsednik sklene občni zbor ob pol 1 uri s Slava-klici presvetlemu cesarju, ki mu je navdušeno pritrdilo vse zbrano učiteljstvo.

Književnost in umetnost.

Šestdesetletnica Vatroslava Holza. Dne 1. t. m. je praznoval naš slovenski pisatelj, potopisec in umetniški kritik, g. Vatroslav Holz, šestdesetletnico svojega rojstva. Pravkar izhaja v »Slovanu« njegova autobiografija pod naslovom »Roman umetniškega samouka«. Holz je bil in je še danes plodovit sotrudnik bivše »Zore«, »Ljublj. Zvona«, »Slovana« »Slovenskega Naroda«, »Edinosti« in našega lista. Širom slovenske domovine znan, je tudi iskren prijatelj naprednega slovenskega učiteljstva. Udeležil se je skoro vsakega »Zavezinega« zborovanja. Kot človeka in pisatelja ga dičite dve lepi lastnosti: dobrosrčnost in humor. Vrlemu rodoljubu in odkritosrčnemu svojemu prijatelju kličemo tudi mi: Bog daj še mnogo zdravih in veselih let!

Metodika za vjeronauk u nižim pučkim školama. Napisao F. Heffler, vjeroučitelj. — Zagreb 1903. Naklada »Kršćanske škole«, tisk A. Scholza. — To izborna knjigo priporočamo politikujočim prečastitim gospodom katehetom. Naj vsaj za toliko časa opuste osebno napadanje v »Slovincu«, dokler te lepe knjige temeljito ne preštudirajo!

Pobjeda psihološke metode. Priredio F. Heffler. Zagreb. 1904. Naklada »Kršč. škole«, tisk C. Albrechta. — Tudi tu sem sodi naša gorenja opazka.

Knjižnica za mladino. Prihodnji zvezek »Knjižnice za mladino« izide o Božiču. Razne zapreke so krive, da ne more iziti prej. Dotlej bo nemara razprodane tudi nekoliko velike zaloge. V prihodnjem zvezku bo priobčena daljša povest »Milutin Oblokar«, ki jo je priredil za slovensko mladino tovariš nadučitelj Janko Leban. — Toliko v pojasnilo in v odgovor vsem tistim, ki nas povprašujejo, kaj je s »Knjižnico za mladino.«

Vestnik.

Učiteljski konvikt. G. Anton Skala, nadučitelj v Vipavi, je nabral pri zborovanju »Postojinskega okr. učiteljskega društva«, dne 2. t. m. v Št. Petru 17 K 40 h; g. J. Lampret, lastnik tiskarne in založnik šolskih tiskovin v Kranju 20 K*); g. Tomo Petrovec, nadučitelj v Polhovem gradu 1 K; g. Štefan Primožič, ravnatelj gluhošemnice, 60 h. Živli daro valci in nasledniki!

* Pri tej priliki opozarjamo sl. šolska vodstva in krajne šolske svete, da se pri naročevanju šolskih tiskovin ozirajo na J. Lampreta v Kranju in R. Šeberja v Postojni. Razen »Narodne Tiskarne« podpirata edinole ti dve tiskarni »učiteljski konvikts«. Zato: »Svoji k svojim!« Uredn.

Kolekta poštih znamk za učiteljski konvikt. Iz Maribora, oziroma iz mariborske okolice sta došli blagajniku dve kolekti, seveda polni poštih znamk, in sicer št. 21. in 22. Ti dve kolekti je poslal blagajnik učiteljici Ljudmili Schreinerjevi, vrnil jih je pa g. nadučitelj Karel Pestovšek iz Slivnice pri Mariboru. Iz slovenjebistriškega okraja se je srečno in bogato obložena vrnila kolekta št. 33., katero je prejel g. nadučitelj Jos. Sabati, vrnil jo je pa g. nadučitelj J. Tomažič. Vsa čast vrlemu in naprednemu štajerskemu učiteljstvu! Čujemo, da so se na Primorskem že tudi začeli gibati. Prav tako! — G. A. Cvar, učitelj v Vel. Poljanah, je poslal na kolekto št. 45. 12 K, katere sta namesto znamk darovali za konvikt čč. gospe Marija Kozlerjeva in Olga Rudescheva. Živeli vrlj in blagi prijateljici šolstva in učiteljstva!

Postojnski salonski orkester ima za učiteljski konvikt že velike zasluge. Od Zavezinega zborovanja dalje je prispeval za konvikt že nad 100 K in 100 K je pa plačal »Jamskemu odboru v Postojni«, da so imeli udeleženci zadnje skupščine prost vstop v jamo. Ni čudal! Saj je načelnik orkestra g. A. Dietz, vodja poštne urada v Postojni, priznan učiteljski prijatelj, vodja orkestra je pa c. kr. okr. šolski nadzornik g. J. Thuma, kateri slovi kot spreten glasbenik po celi Notranjski. Člani orkestra so po večini učitelji, n. pr. šolski vodja in skladatelj Ferdo Juvanec, Pavel Gorjup F. Zupanec i. dr. Pa tudi vsi drugi člani orkestra so vneti učiteljski prijatelji, katere vse naj Bog poživi še mnoga leta na korist učiteljskemu konviktu!

Tvrdka M. Grubbauer v Lincu je darovala »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta« potrebni papir za R. Peerz-Krulčevo knjigo: »En dan iz življenja našega cesarja«, katero bo izdalo društvo na korist konviktu v 5000 iztisih. Ker g. M. Grubbauer tudi sicer »Učiteljski konvikt« gmotno podpira, priporočamo p. i. učiteljstvu prav toplo M. Grubbauerjeve šolske zvezke. Kdor podpira nas, podpirajmo ga tudi mi!

Veselico na korist učiteljskemu konviktu bo priredilo Šmartinsko pevsko društvo »Zvon« v nedeljo, dne 14. t. m. na Drenikovem vrhu v Ljubljani in sicer pod vodstvom vrlega učitelja g. R. Pleskoviča.

Popravek. Svoto 40 K za učiteljski konvikt, katero smo v zadnji številki zabilježili po pomoti na ime »Bralnega društva v Dol. Logatcu«, je daroval »Postojnski salonski orkester«, kateri je na korist konviktu priredil v Dol. Logatcu koncert. Čast in hvala prirediteljem koncerta!

Osebnosti na Kranjskem. Izprašani učiteljski kandidat Maksimilijan Bajc je imenovan za provizoričnega učitelja na ljudski šoli v St. Vidu, Karel Gregorc pa za provizoričnega učitelja v Toplicah. Jožef Polanc je imenovan za učitelja voditelja enorazredne ljudske šole v Bušehi vasi, provizorični učitelj na ljudski šoli v St. Vidu pri Ljubljani R. Božič pride v enaki lastnosti v Podgrad. Imenovani so bili za nadučitelje Fr. Kete v Ribnici za Banjaloko, Iv. Petrovčič v Koprivniku za Kranjsko goro, Fran Högler v Štalarjih za istotam, Mih. Debelak v Zagorju za Šmartno pri Litiji, Ivan Sprachmann na Brezju za Čatež. Stalno so bili nameščeni: Fr. Kuhar v St. Gotardu, Vinko Zahrajstnik iz Šiške v Škofji Loki, Adolf Harmel iz Trnja v Cerknici, Julijana Kos v Želimljah, Marija Hecking v Zagorju, Ana Pfeifer v Mozlju in Zofija Kalan iz Gorij v Kostanjevici. Premeščeni so bili: Nadučitelj T. Schuller iz Hotederšice na Rakek, nadučitelj Fran Čuk s Črnega vrha v Logatec, dalje Ivan Loser iz Lienfelda v Štalarjih, J. Tscherner iz Spodnjega Skrilja v Drago, Marija Gantar iz Čateža na Brdo, Amalija Oblak iz Trebelna v Veliko dolino, Frančiška Bayer iz Knežaka v Grahovo, Marija Wider iz Loškega potoka v Boštanj. Reaktivirana učiteljica Apolonija Dolinšek pride v Stari trg pri Poljanah. Nadučitelj v Mirni peči Anton Požar je šel v pokoj.

Ljudsko šolstvo na Koroškem. V stalni pokoj je stopil nadučitelj g. Jan. Pinter v Borlah. Kot podučitelj je nastavljen g. Val. Švikaršič v Smihelu nad Pliberkom, kot podučiteljica gđc. A. Welzig v Hodišah. Prestavljen je podučitelj g. L. Fortin iz Smihela nad Pliberkom v Smarjeto

ob Velikovcu. — Razpisano je mesto učitelja v Črni do dne 25. avgusta.

Rezervni fond. Gospica Marija Frantarjeva, učiteljica v Zalem logu, je nabrala pri okr. učit. skupščini v Škofji Loki dne 7. julija 22 K.

Pri uradni učiteljski skupščini za novomeški okraj je napravil tamošnji g. nadzornik globok poklon novomeškemu očetom frančiškonom. Za svojega namestnika je imenoval neizprašanega voditelja novomeške štirirazredne deške ljudske šole, patra gvardiana Otokarja. Nimamo sicer prav nič proti očetu gvardianu, vendar se nam zdi čudno, da nima g. nadzornik v novomeškem okraju nobenega izprašanega starejšega šolskega voditelja, ki bi bil sposoben za njegovega namestnika pri uradni skupščini. Tako preziranje posvetnega izprašanega učiteljstva ni pravilno, in ne odobral bi ga tudi sedanji nadzornik, ko bi se udeležil uradne skupščine — v prejšnji svoji lastnosti!

XIX. velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda se je vršila dne 4. t. m. v Zalcu pri Celju. Poročilo tajnika g. dekana Antona Žlogarja, je bilo preveč klerikalnoobarvano, kar utegne naši prepotrebni šolski družbi, ki jo vendar v glavnem vzdržuje napredna inteligenca, prej škodovati nego koristiti. — Družba je imela v preteklem letu dohodkov 43.365 K 13 h in stroškov 42.551 K 17 h, torej prebitka 813 K 96 h. Šolstvo v Trstu je stalo družbo 13.460 K 35 h. Učiteljstvu na teh družbinah zavodih so se dovolile enake plače, kakor jih prejema drugo tržiško učiteljstvo. To odobravamo! Ne zdi se nam pa prav, da so pri volitvah tudi letos prezrli učiteljstvo. V vodstvu bi moral biti vsaj 1 učitelj!

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 4. avgusta t. l. v ormoški slovenski šoli. Navzočih je bilo 15 članov in 1 gost. 18 članov je svojo odsotnost pismeno opravičilo; večina je morala ta četrtek dostavljati pouk. — Društvo predloži po svojem deželnem poslancu peticijo za odpravo III. plačilnega razreda deželnemu zboru. Ravnotako naj store vse šole in vsi krajni šolski sveti. V zadevi »Zveze« — »Domovine« smo mnenja, da je ta boj bolj lokalnega značaja; sicer obžalujemo, da je tako daleč prišlo, tembolj želimo skorajšnje poravnave v prid edinosti celjske slovenske inteligence in slovenskega učiteljstva na na Štajerskem. Glavna točka dnevnega reda je bilo posvetovanje zaradi prireditve koncerta v Ormožu po učiteljskem društvu. Enoglasno se sklone prirediti koncert v prid »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, in sicer 4., oziroma 11. septembra.* Ker je vse učiteljstvo našega okraja rado obljubilo po svojih močeh z veseljem sodelovati, se je nadejati dobrega izida. Prva pevskaja vaja je v soboto 13. avgusta v ormoški slovenski šoli; začetek točno ob 6. uri zvečer. Nadaljne pevske vaje so vsako soboto. Gospoda podavatelja sta prepozno zvedela, da sta na dnevni red postavljena, zato se nista mogla odzvati, in se njuni točki preložite na prihodnje zborovanje, ki se vrši v četrtek 1. septembra, isti dan popoldne je tudi pevska vaja.

Popravek. Zadnjič smo poročali, da je imenovan g. Ludovik Šijanec za nadučitelja pri Sv. Treh Kraljih. To ni res. G. Šijanec pride namreč za nadučitelja v Svetinje pri Ormožu.

Katoliško vseučilišče v Solnogradu. V času od 16. do 18. t. m. napravijo klerikalne dijaške zveze iz Avstrije in Nemčije v Solnogradu slavnosti, katerih namen je, kazati vnetost za katoliško vseučilišče. Drugo nemško dijaštvo se upira tem slavnostim.

*) Posnemajte!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1471.

Kranjsko.

Na dvorazrednici na Premu se nadučiteljsko mesto v zopetno popolnitev razpisuje.

Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 28. avgusta 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 27. julija 1904.

Št. 1505.

Na enorazrednici na Slapu je popolniti učno mesto. Prošnje so predpisanim potom vlagati do dne 1. septembra 1904.
C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 30. julija 1904.

Št. 1203.

Na trirazrednici v Grahovem je eno učno mesto popolniti. Prošnje so službenim potom vlagati semkaj do dne 1. septembra 1904.
C. kr. okr. šolski svet v Logatcu, dne 31. julija 1904.

Z. 979.

An der einklassigen Volksschule in Stockendorf kommt die Lehrer- und Leiterstelle mit den gesetzlichen Bezügen und der Naturalwohnung zur definitiven, bezw. provisorischen Besetzung. Die diesbezüglichen Gesuche sind bis zum 20. August l. J. hieramts einzubringen.
K. k. Bezirksschulrat Tschernembl, am 26. Juli 1904.

Št. 1251.

Štajersko.

Na dvorazredni ljudski šoli v Dobrovcih se bode do 1. novembra 1904 namestila učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu in za moške prosilce s prostim stanovanjem, ki obsega sobo in kuhinjo, in sicer v prvi vrsti stalno, a v drugi šele začasno.
Prosilci ali prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje, s pričevalom usposobljenosti in zrelostnega izpita, oziroma samo z zadnjim ter pri prvem stalnem nameščenju tudi z domovnico opremljene, predpisanim potem pri krajnem šolskem svetu v Dobrovcih pošta Hoče pri Mariboru do 20. avgusta 1904.
Okrajni šolski svet Maribor, dne 27. julija 1904

Uprava humorističnega lista

„Škrata“

daruje po 1 krono za „Učiteljski konvikt“

od vsakega naročnika izmed učiteljstva, ki plača vsoletno naročnino 6 kron ali pa 50 vinarjev od polletne naročnine 3 kron. — To velja pa tudi sploh za vsako naročnino (tudi neučitelja), ako se nam pošlje potom učiteljstva. Dotično vsoto se pošlje lahko direktno »Učiteljskemu konviktu«, ostalo naročnino pa na: Upravništvo »Škrata« v Trstu. (»Škrat« je edini slovenski humoristično-satirični list z originalnimi ilustracijami.)

Slavnim šolskim vodstvom in okrajnim šolskim svetom - -

vljudno naznanjam, da sem priredil uradno pregledane **šolske tiskovine** in jih prodajam po običajnih cenah. Tiskovine so vse na lepem kancelijskem papirju in moderno izdelane.

V zalogi imam tudi vse druge šolske potrebščine po najnižjih cenah.

Priporočam se za obila naročila

Dragotin Fribar

Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 6

Ne zabite
„Učiteljskega konvikta!“

Prosimo za razglednice iz vseh krajev.

Rabili jih bomo pri pouku.

Ustanovni zavod za gluhoneme v Ljubljani.

„Pripravniški tečaj v Idriji.

Spisal prof. Makso Pirnat.

(Konec.)

1863/64.

Hiti Simon, Sodražica, umrl kot učitelj v Suhorju.

Krušic Ivan, Št. Vid pri Vipavi, umrl kot učitelj.

Kette Matija, Vrhnika, umrl kot učitelj?

Lunder Frančišek (glej spredaj).

Pec Hugo, Stari trg pri Ložu?

Praprotnik Avgust, Št. Jur pri Kranju, živi kot upokojeni nadučitelj in trgovec v Lokvah na Primorskem.

Šuster Valentin, Kalobje na Štajerskem?

Vrečar Gašper, umrl kot nadučit. na Teharjih pri Celju.

1864/65.

Duchner Frančišek, Ljubljana, učiteljeval na Črnučah, umrl kot učitelj.

Kalan Mihael, Šmartno pri Kranju, živi kot nadučitelj v Št. Petru na Krasu.

Kratochwill Anton, Futes na Ogrskem, učiteljeval v Sodražici, umrl kot učitelj.

Medija Alojzij, Breznica, učiteljeval v Starem trgu pri Ložu, na Igu, v Cerkljah, umrl?

Požar Anton, Košana, živi kot nadučitelj v Mirni peči.

1865/66.

Bajt Jurij, Poljane, učiteljeval v Ribnici, umrl?

Benedek Jožef, Mavčiče, živi kot nadučitelj na Planini pri Rakeku.

Bernot Valentin, Stranje pri Kamniku, umrl kot učitelj.

Furlani Leopold, Prvačina, nadučitelj v Št. Andražu na Goriškem.

Gregorič Ivan, Idrija, umrl kot učitelj?

Hrovat Gašper, Kropa, živi kot učitelj v Šoštanju na Štajerskem.

Jerše Ivan, Nevlje, umrl kot učitelj.

Kavčič Martin, Zavrac?

Medija Alojzij (glej spredaj).

Poč Peter, Št. Lovrenc, umrl kot učitelj.

Pokorn Ivan, Stara Loka, živi kot nadučitelj v Horjulu.

Strehovec Ivan, Tunjice, živi kot učitelj-voditelj v Adlešičih pri Črnomlju.

Zupin Leopold, Logatec, živi kot učitelj-voditelj v Brunicah pri Novem mestu.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrta leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Ūrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrata. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.